

Länsstyrelserna

Integration

LÄNSSTYRELSESNAS NYHETSRETV OM INTEGRATIONSFRÅGOR

#4

INTEGRATION

December

2012

2 ÅR MED ETABLE- RINGSREFORMEN

Utan hälsa
ingen etablering!

Utökad målgrupp
för samhällsorientering
föreslås

Kraftig volymökning
av det svenska flykting-
mottagandet

Året som
har gått

Två år med etableringsreformen

För två år sedan genomförde vi den största förändringen av svensk integrationspolitik på 25 år när etableringsreformen infördes. Vi gick från en tidigare omhändertagandementalitet till ett klart jobbfokus. Arbetsförmedlingen gavs huvudansvaret för mottagandet av nyanlända.

Hur har reformen fungerat?

Det är för tidigt att göra en riktig utvärdering av reformen. Den 1 december i år är det bara en väldigt liten grupp nyanlända flyktingar (47 personer) som har haft etableringsplaner i 24 månader. Mitt intryck är dock att det går åt rätt håll, även om en omläggning av denna storlek tar tid. Helt klart har arbetsmarknadsperspektivet i etableringen av nyanlända förstärkts.

Innan etableringsreformen trädde i kraft var det en minoritet av vuxna nyanlända som deltog i någon form av arbetsmarknadsinsatser. Hälften av dem som var med i kommunernas introduktion skrevs inte in på Arbetsförmedlingen på flera år. I dag är det 90 procent av de nyanlända som är inskrivna på Arbetsförmedlingen och som har tagit del av arbetsförberedande insatser. Det innebär att flera viktiga steg har tagits mot att förbättra möjligheterna för nyanlända att snabbare komma i arbete och lära sig svenska, något som jag ser som mycket positivt.

Fortsatt arbete med att reformera integrationspolitiken

Vi har också själva under dessa två år nära följt reformen och sett en del saker som behöver justeras

Erik Ullenhag, Integrationsminister, talar om den nationella integrationspolitiken under ett besök på Residenset i Jönköpings län.

och vi kommer fortsätta att reformera integrationspolitiken med fokus på jobb och språk. Exempelvis utvidgar vi gruppen som omfattas av etableringsinsatser för att ge fler anhöriginvandrare en bra start i Sverige.

Vi förstärker även vi de arbetsförberedande insatserna i etableringsreformen och inför ett praktiskt basår och 6 000 nya praktikplatser för att öka möjligheterna för nyanlända invandrare att få ett arbete. Nytt är också att nyanlända som lämnar etableringsreformen efter två år utan att ha fått jobb kommer att stanna kvar i Arbetsförmedlingens regi genom att de skrivs in i jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för unga. Därmed kan en redan pågående process fortsätta samtidigt som staten står för den huvudsakliga inkomsten genom aktivitetsstöd, något som bör minska kommunernas börda för försörjningsstöd.

Bostadsbristen leder till att etableringen försenas

Bostäder är en trång sektor i dag. Fler nyanlända som har fått up-

pehållstillstånd bor kvar allt länge i Migrationsverkets anläggningsboenden för asylsökande. Detta leder till att etableringen försenas. Regeringen gav därför länsstyrelserna i våras i uppdrag att bidra till en intensifierad dialog mellan kommuner och ansvariga statliga myndigheter. Syftet var att finna vägar för hur bosättning och mottagande kan ske snabbare än i nuläget. Landshövdingen för Västra Götaland, Lars Bäckström, fick i uppdrag att samordna detta. Dessutom föreslår vi nu i budgeten för 2013 att kommunerna i fortsättningen ska få kostnads-täckning för eventuella hyreskostnader för tomma bostäder i avvaktan på att nyanlända kan flytta in.

Stockholms universitet har i uppdrag av regeringen att utvärdera etableringsreformen. Uppdraget ska delrapporteras 2015 och en slutrapport ska lämnas 2016. Först då kan vi dra säkrare slutsatser om effekten av reformen. Klart är dock att regeringen kommer fortsätta att prioritera integrationen. □

Erik Ullenhag,
Integrationsminister

Utan hälsa ingen etablering!

Den 8 november bjöd länsstyrelserna in till en intern utbildningsdag med rubriken "Utan hälsa ingen etablering". Syftet var att diskutera hälsans betydelse inom etableringen. Under dagen pratade vi om hälsolitteracitet, ojämlik hälsa, hälsokommunikation och hälsoundersökningar. Forskningen visar att socioekonomiska orsaker ofta är skäl till ohälsa. Nyanlända flyktingar är en särskilt utsatt grupp som oftast inte nås av reguljära insatser.

Länsstyrelserna har bildat en intern fokusgrupp för hälsa för att uppmärksamma hälsans betydelse i relation till etablering. Fokusgruppen ska bidra till ökad kunskap och samsyn inom området.

Anna-Clara Hollander, psykolog och doktorand på Karolinska institutet, inledde genom att berätta att hälsa endast till liten del

är genetiskt betingad. Det handlar till stor del om miljö. Migrationsprocessen påverkar hälsan, ofta negativt. Utlandsföddhet i sig är dock inte kopplat till sämre hälsa. Det är den utsatta livssituationen som leder till sämre hälsa. Intressant är att livslängd inte är direkt kopplad till om man har migrerat eller ej. Till exempel lever arbetskraftsinvandrare generellt längre än svenskfödda medan flyktinginvandrare har en kortare livslängd. Med hjälp av verktyget www.gapminder.org kan man på ett illustrativt sätt se skillnader i hälsa mellan olika länder.

Josefin Wängdahl från Uppsala universitet pratade om begreppet hälsolitteracitet som handlar om förmågan att hitta, förstå och ta till sig information om hälsa. Vårt samhälle ställer höga krav på individens eget kunskapsinhämtande, vilket är en stor utmaning för flera grupper i

samhället. Hälsokommunikation, som presenterades av Ziad Jomaa och Dawud Negzad från SHK i Skåne, www.lansstyrelsen.se/skane/Sv/manniska-och-samhalle/integration/partnerskap-skane/samhallskommunikatorer, är en metod för att skapa jämlika förutsättningar för hälsa. Än så länge är det dock bara ett fåtal län som har hälsokommunikatörer.

Avslutningsvis berättade Eva Thyelius och Lubin Lobo från Smittskyddsinstitutet/Uppsala universitet om sitt projekt kring hälsoundersökningar för asylsökande.

Dagen präglades av livliga diskussioner och ett stort engagemang. Sammanfattningsvis finns det ett stort behov av utveckling och samsyn inom området. Fokusgruppen planerar nu för det fortsatta utvecklingsarbetet. Håll utkik i kommande nyhetsbrev! □

2012 har varit ett intensivt och händelserikt år som inneburit många utmaningar i arbetet med nyanlända invandrades etablering och ensamkommande barn. Volymökningen av det svenska flyktningmottagandet har ökat behoven av gemensamma strategier för att fånga upp de frågor som överlappar myndighetsgränser och förvaltningsindelningar. Länsstyrelserna har deltagit och varit pådrivande i den samverkan som pågår på nationell, regional och lokal nivå. Tillsammans har berörda myndigheter och aktörer åstadkommit mycket, men mycket arbete återstår än.

Året som har gått

Etableringslagstiftningen är nu inne på sitt andra år och inom kort kommer den första gruppen nyanlända invandrare att avsluta sin etableringsplan. Under dessa två år har mycket arbete utförts för att förfina de etableringsinsatser som erbjuds.

Samverkan

Länsstyrelserna har stimulerat strategisk samverkan på regional nivå genom olika former av samverkansråd. Deltagande parter är ofta Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, kommuner, regionförbund/kommunalförbund och landsting. Andra parter kan vara Försäkringskassan, näringslivsföreträdare och idéburen sektor. Dessa sammanhang har gett upphov till många goda idéer som sedan har omsatts i praktiskt arbete, anpassat efter lokala och regionala förhållanden. Utan denna typ av

samverkan hade det varit svårt att genomföra etableringsreformen på ett framgångsrikt sätt.

På motsvarande sätt arbetar länsstyrelserna för att åstadkomma regional samverkan kring arbetet med barn och ungdomar som utan medföljande förälder eller annan legal vårdnadshavare kommer till Sverige för att söka asyl. Arbetet med dessa så kallade ensamkommande barn genomförs av barnperspektivet. Diskussioner förs utifrån hur man på bästa sätt kan arbeta med barnens behov i fokus och ofta diskuteras bland annat samverkan med skola, former för boenden, möjligheter till stödundervisning eller läxhjälp samt samverkan med barn- och ungdomspsykiatri.

Nyanländas bosättning

Länsstyrelsen har under året också haft en central roll i arbetet med att underlätta nyanlända invandrades bosättning. I mars 2012 gav regeringen länsstyrelserna ett särskilt uppdrag att bidra till en intensifierad dialog mellan kommuner och ansvariga statliga myndigheter i syfte att på kort sikt finna vägar för hur bosättning och mottagande av nyanlända invandrare kan påskyndas. Uppdraget samordnades av Lars Bäckström, landshövding i Västra Götalands län, och redovisades den 15 augusti 2012. Du hittar rapporten på vår webbplats; www.lansstyrelsen.se/integration.

Parallellt med ovanstående uppdrag har länsstyrelserna, Arbetsförmedlingen och Migrationsverket i sina respektive regleringsbrev haft i uppdrag att

2012

Foto: Smålandsbilder

Förhandlingar med kommuner

Utöver dessa insatser har länsstyrelserna förhandlat med respektive läns kommuner om överenskommelser för mottagande av nyanlända invandrare samt, i samverkan med Migrationsverket, om överenskommelser för mottagande av ensamkommande barn. Behoven av kommunplatser för dessa grupper är stora och länsstyrelsernas goda kontakter med landets kommuner är avgörande för uppdragets framgång. Inte minst under kommande år, då behoven väntas öka ytterligare, kommer länsstyrelsernas regionala närvaro att vara viktig.

Ovanstående är bara ett axplock av vad länsstyrelserna under året har gjort på integrationsområdet. Under Tylösandsveckan i Halmstad och Almedalsveckan på Gotland hade länsstyrelserna förmånen att få visa upp några av de spännande arbetsmetoder som vi har utvecklat runt om i landet.

Vi vill tacka alla berörda parter för ett gott samarbete under året och hoppas att vi under kommande år ytterligare kan förfina våra gemensamma strategier i arbetet med nyanlända invandrare och ensamkommande barn. □

efter samråd med Sveriges kommuner och landsting (SKL) föreslå och genomföra åtgärder för att utveckla och effektivisera arbetet med att skapa beredskap och kapacitet för bosättning av nyanlända invandrare. Myndigheterna redovisade gemensamt resultatet den 15 september 2012. Också denna rapport finns att läsa på vår webbplats: www.lansstyrelsen.se/integration.

Länsstyrelserna har också varit drivande i övrigt samverkansarbete. På nationell nivå samverkar länsstyrelserna med andra myndigheter främst genom en central samverkansdelegation under ledning av Arbetsförmedlingen. I samverkansdelegationen medverkar även Migrationsverket,

Försäkringskassan och Sveriges kommuner och landsting. Samverkansdelegationen har bland annat utsett en särskild grupp med representation från respektive aktörer för att belysa frågor som rör samverkan, hälsa och socialt stöd.

Länsstyrelserna har under året fördelat utvecklingsmedel till ett sammanlagt värde av 40 miljoner kronor till kommuner och kommunalförbund för insatser som bidrar till att skapa beredskap och mottagningskapacitet i länen. Dessa så kallade §37 –medel underlättar kommunernas arbete att till exempel utveckla metoder för samhällsorientering, skapa flexibel SFI eller öka sin kapacitet för bosättning.

DET SVENSKA FLYKTINGMOTTAGANDET STÅR INFÖR NYA UTMANINGAR

Kraftig volymökning av det svenska flyktingmottagandet

Den verksamhetsprognos som Migrationsverket lämnade till regeringen i oktober 2012 förutsätter stor en ökning av såväl antalet asylsökande som personer som beviljas asyltillstånd samt antalet ensamkommande barn under kommande år. Den förväntade ökningen av det svenska flyktingmottagandet ställer stora krav på berörda myndigheter och det är viktigt att samtliga aktörer kraftsamlar för att ge nyanlända invandrare goda förutsättningar att etablera sig i vårt land.

Asylsökande

Migrationsverket höjer sin prognos till 44 000 nya asylsökande under innevarande år. Under 2013 bedömer Migrationsverket i sitt huvudskenario att 54 000 nya asylsökande kommer att komma till Sverige. Den förväntade ökningen domineras av asylsökande från Syrien, men också ökning av asylsökande från Afghanistan och Somalia är att vänta. Den större andelen av dessa asylsökande uppfyller lagens krav för uppehållstillstånd. Detta innebär att både Migrationsverket och landets

- **ASYLSÖKANDE** Migrationsverket höjer sin prognos till 44 000 nya asylsökande under 2012. Under 2013 bedömer Migrationsverket att 54 000 nya asylsökande kommer att komma till Sverige.

- **ENSAMKOMMANDE BARN** Migrationsverket bedömer att så många som 4 000 ensamkommande barn kommer att söka asyl i landet under 2013.

- **KOMMUNMOTTAGANDE** 45 500 nyanlända invandrare beviljas uppehållstillstånd som flyktingar, av flyktingliknande skäl eller som anhöriga till någon tidigare kommunmottagen invandrare.

kommuner behöver förstärka sin mottagningskapacitet.

Vid årsslutet väntas ca 4 800 personer med uppehållstillstånd finnas kvar i Migrationsverkets boende för asylsökande i väntan på kommunplacering. Om länsstyrelsernas överenskommelser med landets kommuner inte i högre utsträckning omsätts i praktiskt mottagande så kommer antalet nyanlända invandrare med uppe-

tillgängliga för anvisning. Inför 2013 görs bedömningen att mer än dubbelt så många kommunplatser behövs för att tillgodose det ökade mottagningsbehovet. Arbetsförmedlingen fastslog den 21 september 2012 ett länstal på sammanlagt 40 900 platser varav 10 400 platser ska upplåtas efter anvisning. Läs mer om länstalen på vår webbplats, www.lansstyrelsen.se/integration.

>> 2013 kommer mer än dubbelt så många kommunplatser att behövas för att tillgodose det ökade mottagningsbehovet.

hållstillstånd som finns kvar i Migrationsverkets boende för asylsökande att öka ytterligare under de kommande åren. Detta riskerar i sin tur att tvinga Migrationsverket att etablera nya mottagningsenheter i syfte att förstärka sin mottagningskapacitet.

Kommunmottagande

Migrationsverkets verksamhetsprognos gör gällande att 26 800 nya asyltillstånd kommer att beviljas under 2013. Vidare har Sverige ett åtagande att årligen ta emot 1 900 personer kvotflyktingar. Utöver detta beräknas 16 800 direktinresta anknytningar med tillstånd att komma till landet under nästa år. Totalt kommer således 45 500 nyanlända invandrare beviljas uppehållstillstånd som flyktingar, av flyktingliknande skäl eller som anhöriga till någon tidigare kommunmottagen invandrare.

År 2012 bedömde Migrationsverket att det totala behovet av kommunplatser skulle uppgå till 17 600 platser, varav drygt 7 000 skulle vara platser som var

Länsstyrelserna arbetar nu för att tillsammans med respektive läns kommuner teckna överenskommelser om mottagande av nyanlända invandrare enligt den länsvisa fördelning av det totala länstalet som Arbetsförmedlingen har fastslagit. Det är av yttersta vikt att berörda myndigheter mobiliserar för att kunna ta emot och ge förutsättningar för etablering för ett relativt högt antal nyanlända under kommande år.

Ensamkommande barn

Samtidigt som antalet asylsökande och antalet nya asyltillstånd ökar så kommer också årligen ett stort antal barn och ungdomar utan medföljande förälder eller annan legal vårdnadshavare till Sverige för att söka asyl. Landets kommuner ansvarar för mottagande, boende och omsorg om dessa så kallade ensamkommande barn. Ansvaret gäller både asylsökande och ensamkommande barn och ungdomar som har fått uppehållstillstånd. De kommuner som är engagerade i mottagandet får statlig ersättning för sina insatser.

Länsstyrelserna förhandlar tillsammans med Migrationsverket med landets kommuner om överenskommelser för mottagande av ensamkommande barn. Också för denna grupp är behoven är mycket stora och Migrationsverket bedömer att så många som 4 000 ensamkommande barn kommer att söka asyl i landet under 2013.

Länsstyrelserna kommer att ta kontakt med kommunerna framöver i syfte att diskutera såväl nya överenskommelser som en utökning av volymerna i befintliga överenskommelser. Läs mer om länsstyrelsernas arbete med ensamkommande barn på vår webbplats, www.lansstyrelsen.se/integration. □

Utökad målgrupp för samhällsorientering föreslås

Regeringen föreslår i en lagrådsremiss en ny lag för samhällsorientering som innebär att målgruppen för samhällsorientering utökas.

Samhällsorientering ska från den 1 maj 2013 även erbjudas anhöriga som kommer som anknytning till personer som har rätt att vistas i Sverige.

Den nya lagen omfattar inte medborgare i ESS-länder eller Schweiz, personer under 18 eller över 65 år, arbetskraftsinvandrare eller gäststuderande.

Foto: Ewa Levau

Även för den utvidgade målgruppen ges kommunen möjlighet att ingå avtal med annan kom-

mun, där den andra kommunen anordnar och utför samhällsorienteringen. När kommunen ingår avtal med annan kommun ska upphandlingen fortsatt ske enligt lagen om offentlig upphandling.

Kommunerna ska arbeta aktivt för att nå och motivera de nyanlända som har rätt till samhällsorientering att delta. Kommunernas skyldighet att erbjuda den utökade målgruppen samhällsorientering upphör tre år efter att den nyanlända först folkbokfört sig.

Länsstyrelsen föreslås få i uppdrag att stödja, följa upp och lämna en redovisning även när det gäller den samhällsorientering som ska erbjudas den utökade målgruppen.

Läs förslaget i sin helhet: www.regeringen.se/content/1/c6/20/29/75/5798302f.pdf. □

Portalen Informationsverige

Informationsverige.se är länsstyrelsernas gemensamma webbplats för övergripande information om det svenska samhället. I dagsläget finns informationen på sju språk.

Portalen erbjuder en väg in till kvalitetssäkrad information till nyanlända i Sverige och till dem som ska flytta hit. På webbplatsen finns bland annat ett deltagarmaterial för samhällsorientering. Det materialet finns översatt till engelska, somaliska, sorani och franska och håller i dagsläget på att översättas till ytterligare 8 språk.

Portalen är också en samverkansyta för berörda yrkesgrupper. Inom samhällsorientering för nyanlända kan kommunanställda och samhällskommunikatörer (via en samarbetsyta i inloggat läge) få tillgång till material, metoder, goda exempel samt utbyta erfarenheter.

Informationsverige.se är välanvänd, inte minst inom samhällsorienteringen för nyanlända. Antalet besökare på portalen ökar hela tiden.

www.informationsverige.se □

Du som vill få vårt nyhetsbrev!

Länsstyrelsernas nyhetsbrev innehåller aktuell information om flyktningmottagande och integration av nyanlända i Sverige. Nyhetsbrevet ges ut gemensamt av landets samtliga länsstyrelser. Du som vill ta del av nyhetsbrevet digitalt, skicka ditt namn och e-postadress till integration@lansstyrelsen.se. Ange "Nyhetsbrev" i ämnesraden.

Kontakt

Ansvarig utgivare

Bo Ljung, Länsstyrelsen i Jönköpings län, 036-39 52 37, bo.ljung@lansstyrelsen.se

Övriga kontaktpersoner

Per Ibertsson, Länsstyrelsen i Hallands län, 035-13 21 01, per.ibertsson@lansstyrelsen.se
Johanna Palmstierna, Länsstyrelsen Uppsala län, 010-22 33 327, johanna.palmstierna@lansstyrelsen.se
Pernilla Bylund, Länsstyrelsen Gävleborg, 026-17 11 69, pernilla.bylund@lansstyrelsen.se
Maria Johansson, Länsstyrelsen i Örebro län, 019- 19 39 55, maria.t.johansson@lansstyrelsen.se

www.lansstyrelsen.se/integration